

het RUITERTJE

65

6 DECEMBER 2024

JAARGANG 14

STICHTING RUITERSPOREN

INHOUD SAMENGESTELD DOOR

JAAP RUITER

REAGEREN?

RUITERSPOREN@GMAIL.COM

(DE) RUITER

Dit jaar is opnieuw omgevlogen.

Voor wat betreft de genealogie was het zeker een productief jaar. Ik heb veel aan de stamboom gewerkt en aan de website. Hopelijk levert het allemaal een beter overzicht op van onze familie.

Dat is overigens nog een hele kunst bij zo'n uitgebreide familie als de onze. Ik heb daarom besloten om de zijtakken van onze stamboom (Roossien en de Blokzijliger Ruiters) wat verder op de achtergrond te plaatsen. Ik zal daar niet veel aandacht meer aan besteden, ook al zijn het dan Ruijters. Het staat wat verder van ons af, en het is allemaal al ingewikkeld genoeg...

Opvallend vond ik wel de ontdekking dat ene **Peter Ruter** aan het hoofd van onze familie staat. Daarmee bestrijkt onze stamboom nu dus meer dan 500 jaar!

Het onderzoek naar de verwantschap tussen onze familie en de Zutphense Ruyters heeft een soort climax bereikt. Ik ben er vrij zeker van dat genoemde **Peter Ruter** een (bastaard?)zoon is van **Henrick Ruyter** uit Zutphen. Het komende jaar zal ik verder gaan met het zoeken naar ondersteunend bewijs.

Er ligt nog heel veel materiaal te wachten op verwerking. Ook daar ligt het komend jaar nog een mooie taak...

Tenslotte, als altijd – en nog steeds gemeend – wens ik iedereen

prettige kerstdagen

en

een gelukkig en voorspoedig 2025

Jaap Ruiter, voorzitter

◇ KORTE BERICHTEN

◇ RUITERSPOREN ELITAIR?

Bij het regelmatig zoeken op internet kwam ik – tot mijn niet geringe verbazing! – bovenstaande tekstregel tegen. Mijn eerste reactie was natuurlijk: **wat zullen we nou krijgen?**

Maar eventjes verder lezen maakte snel duidelijk dat het hier om een artikel gaat: *Ruitersporen elitair? De maatschappelijke betekenis van ruitersporen in de volle en late middeleeuwen* van de hand van ene Jan van Doesburg.

Weliswaar een interessant artikel over de status van ruitersporen in de middeleeuwen; maar gelukkig heeft het allemaal niets met onze Stichting te maken...

◇ NIEUWE ARTIKELEN OP WEBSITE

In de afgelopen maanden heb ik de volgende artikelen geschreven en op de website geplaatst.

[Geweldigershoeck](#)

In de Geweldigershoeck heeft **Wyse Ruyter** met haar kinderen in de periode 1533 tot 1556 gewoond. Deze omgeving is intussen bijna onherkenbaar veranderd.

[Zo vader, zo \(klein\)zoon](#)

Staan **Jan Jans Ruijter** en **Aucke Jans** wel op de goede plaats in de stamboom? In dit artikel kom ik tot een betere oplossing.

[De Koning van Zweden](#)

In het blad 'Zutphense Pracht' van 10 november 2016 staat een artikel over Groenmarkt 13, De Koning van Zweden. Voor ons van speciaal belang, want hoogstwaarschijnlijk had **Geryt Rueter** hier een bierbrouwerij.

◇ HET LEVENSVERRHAAL VAN FEMKE RUITER

Enige tijd geleden stuurde Myrthe van der Graaf mij het mooie levensverhaal van haar moeder: **Femke Ruiter**. Sommigen zullen zich Femke wel herinneren van de laatste Ruiterdag in Giethoorn.

Het verhaal barst van de levenslust en de positiviteit; prachtig om dit te lezen. Hoog tijd om dit nu in het **RUITERTJE** te plaatsen. Ik hoop dat dit verhaal ook anderen inspireert om iets dergelijks op te sturen!

◆ HET LEVENSVERRHAAL VAN FEMKE VAN DER GRAAF – RUITER

Femke van der Graaf-Ruiter overleed op 09-01-2023 in Colijnsplaat. Tot de laatste middag was ze vrolijk en in haar bewogen leven zocht ze altijd weer de zonnige kant.

Femke, geboren op 10-10-1923 in Ossenzijl, een mooi dorpje in de Weerribben, had een fijne jeugd ondanks dat ze het aanvankelijk niet breed hadden. Ze was de derde van zeven kinderen. Haar moeder zong altijd en leerde hen ook veel liedjes, maar kon ook streng zijn. Met een man die de hele week van huis was - hij was opzichter bij de Heidemaatschappij - moest dat ook wel.

En Femke was avontuurlijk. Altijd buiten. De mooie strik op haar zwarte krullen was of aan een tak blijven hangen als ze weer eens in de bomen klom, of zag er in elk geval 's avonds verfromfaaid uit. Polsstok springen waarbij de sloot nogal eens te breed was en er weer een klompje in de modder bleef steken. Thuis wachtte dan de mattenklopper. Ze voelde de ribbeltjes nog in haar billen als ze erover vertelde. *'Ik zal ut vriedag an va vertelln'* kwam er dan nog achteraan. Vrijdags mochten ze altijd hun vader tegemoet lopen. Als hij dichterbij kwam verstopte ze zich gauw tussen de bonenstaken, maar al gauw kwam er een grote hand naar binnen die haar eruit trok. Na de biecht zei vader steevast *'zajt nooit weer doen?'* *'Nee va'* en daarmee was de kous af, ware het niet dat ze de belofte de volgende dag alweer vergat.

Ondanks dat ze arm waren kwam ze niets tekort, behalve dan kleding die van de grote zus kwam (ook weer gekregen) en eindeloos werd vermaakt. Ze zou er daardoor later altijd piekfijn uitzien. Groente uit eigen tuin en als er geen brood genoeg was, kregen ze een wortel mee naar school. Daar had ze lievelingsmeester Barteling, die helaas de oorlog niet overleefde omdat hij in het verzet zat. Ze zou altijd vol liefde over hem blijven praten. Ze hield ook van alles wat groeit en bloeit, verzamelde bloemen en planten die ze liet drogen en in een schriftje plakte met de namen erbij. Die kende ze allemaal uit het hoofd. En elk jaar kreeg ze van haar opa een lammetje dat zij mocht grootbrengen. Het kwam al naar haar toe gehuppeld zodra ze aankwam. Fruit, behalve een appel, kenden ze eigenlijk niet. Alleen met Kerst kregen ze op de zondagsschool een sinaasappel. Die moesten ze mee naar huis nemen, waar ze op een schaal werden gelegd en 's middags rondgedeeld. Maar de weg naar huis was lang en de sinaasappel rook zo lekker. Met haar vinger prikte ze er een gaatje in en zoog eraan. Nog een slokje en nog een slokje, met als resultaat 6 glanzende sinaasappels op de schaal en één verfrommeld hoopje oranje.

Zwartsluis

Op haar dertiende verhuisden ze naar Zwartsluis, maar ze heeft altijd heimwee naar Ossenzijl gehouden. Ze was nog geen veertien toen ze moest werken bij een onaardige mevrouw, later bij één die zo mogelijk nog onaardiger was. En dat voor één gulden per week. Ze werd zo mager van dat harde werken, dat haar moeder zei, *'kom mar tuus, die*

guldn kun ie bie mij ook wel verdienn'. Haar moeder werd ziek en zij heeft haar een jaar verzorgd en haar niet alleen maar het hele gezin. Toen haar moeder overleed was ze nog geen zeventien en stond ze er alleen voor. Haar jongste broertje was nog maar zeven. Maar met al haar moed sloeg ze zich er doorheen. Toen al was ze gul en gastvrij. Vriendjes en vriendinnetjes waren altijd welkom. Er werd veel gelachen en muziek gemaakt. Ze speelde mondharmonica, banjo en mandoline. Door de oorlog werd het zwaarder en stond ze soms te huilen als één van haar broertjes weer eens met kapotte broek thuis kwam. Op een dag kwam er een schip op de werf tegenover hun huis. Ze sloot vriendschap met dochter Annie en op een middag gingen ze roeien. Daar was ook Annie's broer Cor bij. Ze vonden elkaar wel leuk en gingen na afloop samen nog een eindje wandelen. Die vrijdag werd er aangebeld. De werfbaas. *'Je dochter heeft toch wat met die schippersjongen?'* vroeg hij aan haar vader. *'Nou'*, zei deze, *'ze hebben geloof ik een keer gewandeld'*. *'Maandag komen de Duitsers het schip in beslag nemen, het gezin is bij familie en is al gewaarschuwd. Als je slim bent haal je alles van waarde van het schip af'*. Dat was even slikken om dat zo maar bij vreemden te doen. Samen met haar vader en broers hebben ze toch alles van waarde uit het schip gehaald. De Duitsers vloeken die maandag.

Verkering en varen

Zo begon hun verkeringstijd in Holten, het onderduikadres van Cor. Samen wandelen op de Holterberg. Die naam heeft voor haar altijd een zoete klank gehouden. Even geen oorlog, geen zorgen en heerlijk verliefd.

Na zes jaar hertrouwde haar vader en was ze thuis niet meer nodig. Omdat Cor geregeld in Rotterdam kwam met het schip, ging ze daar dienen, alweer bij zo'n onaardige mevrouw. In 1950 zijn ze dan getrouwd, na zes jaar verkering. De eerste jaren voeren

ze in Frankrijk. Kregen achter elkaar drie kinderen en na zes jaar nog een nakomer: Henk. Als ze nu terugkeek waren het heerlijke jaren daar in Frankrijk. Het mooie land, de bevolking, het relaxte leven. Als je elkaar tegenkwam, maakte je een gebaar van 'bord à bord?' (zij aan zij), maakte aan elkaar vast en werd er een wijntje gedronken, waarna ieder zijns weegs (waters) ging. Maar het was ook een avontuurlijk leven en soms ronduit angstig. Een aanvaring of bijna-aanvaring met een groot schip. Cor was soms een waaghals en ging met dichte mist over Zeeland of het IJsselmeer, zodat ze wel eens half verzopen in Lemmer aankwamen.

Op 2 februari 1953 lagen ze in Antwerpen toen ze hoorden van de watersnood. Zij maakten onmiddellijk los en voeren samen met een buurman richting Zeeland. Niet zonder risico, want water en land waren niet meer te onderscheiden en door de gaten in de dijk stroomde het gevaarlijk, zodat Cor haar met een smoesje naar beneden stuurde, maar vanuit het keukenraam zag ze wel degelijk wat er gebeurde. In Bruinisse werden met hun roeiboot

eerst mensen van het dak gehaald en vervolgens voeren ze door naar Zierikzee, waar de mensen nog nat en koud op de kade stonden. Die brachten ze, samen met drachtige paarden, naar Goes en Dordrecht. Zo zijn ze een aantal keer heen en weer gevaren. De natte kleding van de mensen legde ze te drogen op de kachel en in Dordrecht ging ze snel aan de wal, kocht wortels, uien en worst en maakte een grote stampot. In het watersnoodmuseum kun je haar verhaal beluisteren bij de Oral History zuil.

In 1970, ze hadden inmiddels een groter schip, lagen ze in de haven van Duisburg, toen de buurman achteruit de haven uitvoer en daarbij zijn anker over de bodem liet 'krabbelen' om daarmee koers te houden. Het anker raakte een Engelse vliegtuigbom die daar nog lag. De bom ontplofte en het schip vloog tot drie keer de lucht in en twee keer tegen de kademuur. Cor en Femke en twee van hun kinderen lagen in bed, het was 5 uur in de ochtend en nog donker. De lucht kleurde rood, geel en blauw terwijl ze heen en weer geslingerd werden. Ze dachten, dit is het, de wereld vergaat! Dat ze in bed lagen was hun redding. Helaas was bij de buurman een dode te betreuren, zijn jonge matroos.. Alles was kapot, alle meubelen, servies, alles, behalve een kopje en een fles cognac. Die kon ze nog lachend aan het bezoek aanbieden. De kanarie stond te fluiten op een omgekeerde stoelpoot. Ze hebben er het journaal mee gehaald. Maar ook dit avontuur kwamen ze weer te boven.

En nog meer varen..

Femke was, naast de zorg voor de kinderen, vaak fulltime matroos, stond aan het dek bij de touwen en hield het hele schip keurig in de verf. De kinderen hadden een heerlijke jeugd; spelen in het ruim of aan de wal. Femke vertelde verhaaltjes, leerde liedjes en las voor. Ook was ze heel creatief, maakte wandkleden, breide eindeloos truien en sloffen. De schooltijd was zowel voor haar als voor de kinderen minder leuk. Ze telden de dagen tot de vakantie. Want dat was feest; varen over de Rijn, de bergen in en oude steden ontdekken. Vriendjes en vriendinnetjes waren altijd welkom, alsmede andere logees. Het gebeurde zelden dat er geen logees aan boord waren. Zelf ging ze één keer per jaar één week op vakantie, samen met haar zus Geeske en een groepje schippers. Daarvan genoot ze zo enorm, dat ze er de rest van het jaar over praatte. Toen het haar allemaal een beetje teveel werd, kocht Cor een caravan op een camping in Voorthuizen. Een paradijsje van 500 m². Als ze vrij waren, en later vanuit Zwolle, gingen ze erheen. Hele dagen was ze in de tuin bezig, enorm veel planten en bloemen had ze. Ook daar weer altijd logees. Maar kinderen en kleinkinderen hebben ook enorm van Voorthuizen genoten.

Zierikzee

Met 65 jaar was ze matroos af en kochten ze een huis in Zwolle. Cor bleef nog wel varen. Daar hadden ze gelukkige jaren. Fijne burens en ze voelden zich thuis bij de kerk de VEZ. Op 72-jarige leeftijd overleed Cor plotseling. Een hele schok voor haar. Juist de laatste jaren hadden ze het zo goed samen. Maar met haar enorme levensmoed sloeg ze zich ook hier weer doorheen. Ging op vakantie met kinderen en vriendinnen, knapte het

huis op en had weer een prachtig tuintje. Toen ze 87 was, een bejaardenhuis zag ze niet zitten, stelden haar kinderen voor dat ze naar Zierikzee zou komen, waar haar dochter woont. Ze dachten, dat doet ze nooit, weg uit haar buurtje en haar geliefde kerk. Maar ze deed het. Het werden acht fijne jaren. De kinderen konden bij haar binnenlopen of ze stond met haar rollator bij hen achter. Toen het niet meer ging en ze steeds vaker viel zonder op te kunnen staan, verhuisde ze naar Cleijenborch in Colijnsplaat, waar ze drie gelukkige jaren heeft doorgebracht. Van haar reserves voor een bejaardenhuis was al na een paar dagen niets meer over. Elke dag was ze in de huiskamer te vinden, waar ze de boel vermaakte met verhalen, grapjes, liedjes en niet te vergeten haar mondharmonica. Toen er een meneer kwam wonen met dezelfde professionele mondharmonica, speelden ze samen en iedereen zong de oude versjes mee. En wat een lieve medewerkers. Zoveel aandacht, humor en respect. Er werden altijd leuke dingen georganiseerd. Voetballen met een reuze bal bijvoorbeeld en dan enorme pret als die bal de trap af stuitte. Ook draaiden ze voor haar walsen waar ze zo van hield en geestelijke liederen, waarmee ze altijd uit volle borst meezong.

Dat zingen deed ze tot de laatste dag. Ze had een bijna kinderlijk geloof. Ze wandelde met God, had ook geen schroom dat te uiten. De laatste maanden ging ze hard achteruit, maar tussendoor was ze toch weer haar vrolijke zelf. Heel vredig en vol vertrouwen is ze op 9 januari ingeslapen. Op haar begrafenis kwam zo'n beetje de hele familie en vriendenkring. Ze wordt door iedereen gemist; niet gek, **ze was een lichtje voor velen!**

10-10-1923 *Femke* 09-01-2023

◆ TWEE KEER EEN RUITER

In een familie die zó uitgebreid was, en vooral het gebruik in doopsgezinde kringen dat de huwelijkspartner in de eigen gemeente gezocht diende te worden, is het geen wonder dat zo nu en dan Ruiters elkaar tegenkwamen.

Illustratief in dit verband is het verhaal van **Aeltje Volkens**.

In 1703 trouwt Aeltje in Giethoorn (waar ze vandaan komt) met **Wijcher Jans Backer** uit Muggenbeet. In dat dorpje was zijn vader bakker (vandaar), maar we kennen hem ook als **Jan Wijchers Ruijter**, via de Roossien-tak wel degelijk behorend tot onze familie.

Maar het huwelijk duurt niet heel lang; reeds voor 1712 overlijdt haar man Wijcher. In december van dat jaar wordt er een voogdijakte opgemaakt, waarin we lezen dat er uit dit huwelijk twee kinderen zijn geboren: **Roelofjen** en **Wijcher**. Het lijkt erop dat de laatste geboren is nadat zijn vader is overleden. Het was immers goede gewoonte om een kind dan te vernoemen naar zijn overleden vader. De naam Jan had volgens de vernoemingsregels meer voor de hand gelegen.

In de akte maakt Aeltje de namen van de twee voogden bekend: haar vader Volken Jans, en de ander uit de familie van haar overleden man, te weten zijn broer Boele Jans.

Op 08-01-1713 trouwt Aeltje dan in Blokzijl met **Cornelis Wijchers Ruijter**, de stamvader van tak 4 van onze familie. In het trouwboek van de hervormde kerk in Blokzijl lezen we dat ze weduwe is van Wijcher Jans Zootjes. Die achter/bijnaam moet te maken hebben met het bakkersberoep, waarschijnlijk 'zoetjes'. De kleine zoon Wijcher zal uiteindelijk aan de basis staan van de familie Zootjes, die we tot in onze tijd kunnen volgen.

Heeft Aeltje geweten dat ze twee keer een Ruijter aan de haak had geslagen? In ieder geval was vást bekend dat het gezin Backer eigenlijk Ruijter heette. Maar er waren zoveel Ruijters in Muggenbeet, en heel veel met de naam Wijcher en Jan. En ze waren allemaal ook nog in de turf werkzaam. Dus greep men de kans om de enkeling die een ander beroep had – bakker – te voorzien van een passende achter/bijnaam.

Hoe nauw verwant waren Wijcher en Cornelis precies?

Nou, dat valt eigenlijk wel mee (of tegen). Het waren achter-achter-achterneven van elkaar, of anders gezegd: de opa's van hun opa's waren broers. Dus of ze die familierelatie geweten hebben, ik betwijfel het.

Maar daarmee is dit nog niet gedaan.

De vader van Wijcher Jans Backer was zoals gezegd Jan Wijchers Ruijter of Backer. Deze had een zus – Geesjen – die we kennen als Geesjen Wijchers die met onze stamvader Jan Jans Ruijter was getrouwd! Zie schema volgende pagina.

Peter RUTER
(1500-1527)

x Tyman
JONCKER

Johan RUTER
(1525-1563)

x Griete JANSSEN

Sijmen Jans (RUIJTER)
(1560-1618)

x Trijne JANS

Jan Sijmens (RUIJTER)
(1590-1645)

x Lumme VOLCKENS

Jan Jans RUIJTER
(1625-1681)

x Geesjen WIJCHERS

Wijcher Jans RUIJTER
(1661-??)

x Grietje REIJNDERS

Cornelis Wijchers
RUITER
(1688-1735)

Frans (RUIJTER)
(1550-??)

Jan FRANSEN
(1570-1626)

x NN

Wijcher Jans RUIJTER
(1600-1663)

x NN

Jan Wijchers RUIJTER
(1640-??)

x Roelofien
BOELEN

Wijcher Jans
BACKER
(1668-1712)

Al leken de woeste venen rond Muggenbeet eindeloos groot, de dorpjes waren klein en de families soms erg nauw met elkaar verbonden.

Op de website heb ik de betreffende akte getranscribeerd en van commentaar voorzien:
[Aeltje Volkens tweede huwelijk met Cornelis Wijchers Ruijter](#)

◆ WIJCHER ALBERTS RUIJTER RAAKT ALLES KWIJT

In het archief van het schoutambt Steenwijk en Steenwijkerwold bevindt zich een dossier met een 20-tal pagina's met bijlagen betreffende een financieel conflict tussen de erfgenamen van Hendrik Wijchers met de persoon **Wijcher Alberts**

Ruiter [↗ stamboom](#).

De vele juridische termen maken de documenten moeilijk leesbaar, maar het is wel duidelijk waarom het gaat: niets minder dan een drama.

Een transcriptie van alle documenten vind je hier: [Wijcher Alberts Ruijter raakt alles kwijt](#).

Blijkbaar had Wijcher Alberts Ruiter een geldlening bij Hendrik Wijchers uit Zuidveen afgesloten. In dit soort 'hypotheken' was het gebruikelijk dat de lener een jaarlijkse vaste rente betaalde, meestal rond 5%. Het geleende bedrag werd óf niet afgelost, dan wel in een aantal afgesproken termijnen terugbetaald. Beide partijen konden de overeenkomst

Was het een huisje zoals dit? Het zal vast niet veel meer geweest zijn. Vaak was alleen de voorgevel (met de schoorsteen) van steen gemetseld. Voor de rest riet en hout.

opzeggen met een kwartaal respijt. Om zeker te zijn dat het geleende geld ook werkelijk terugbetaald werd, moest de lener een onderpand stellen. Vaak was dit zijn huis en al zijn bezittingen. Bij niet-betalen was de lener dit allemaal kwijt.

Misschien was Hendrik Wijchers overleden en hadden zijn erfgenamen aan Wijcher drie maanden de tijd gegeven om het geldbedrag terug te betalen. Het kan ook zijn dat Wijcher een betalingstermijn gemist had. (Ik ben op zoek naar de originele hypotheekakte, maar heb deze nog niet

gevonden).

In ieder geval was Wijcher niet in staat (of genegen) om alsnog te betalen, en de erfgenamen stapten naar de schout. In dit soort gevallen schakelde deze de plaatselijk pander in voor het afwickelen van de zaak.

In het dossier zijn een aantal documenten opgeslagen, maar de diverse stukken zijn nogal door elkaar geraakt. De later aangebrachte paginanummering klopt dus ook niet. Voor de duidelijkheid heb ik de stukken chronologisch geordend, en een enkele pagina in zijn oorspronkelijke positie teruggeplaatst.

Achtergrond informatie

Wijcher was juist in februari van het jaar 1795 getrouwd met **Lammigje Otten**. Zij was nog maar net 20 jaar, Wijcher een weduwnaar van 42 jaar.

Uit zijn eerdere huwelijk met **Geertje Joosten Kluitenberg** waren 5 kinderen geboren, Albert, Joost, Jan, Dirk en Femmigje, in leeftijd variërend van 15 jaar tot 5 jaar.

Reeds drie maanden na het huwelijk baarde Lammigje hun zoon Jacob, maar hij moet al spoedig zijn overleden. In de jaren daarna werden nog Jacob, Luitje, Geert en Luite geboren.

De economische situatie was einde 18e eeuw slecht (en zou nou veel slechter worden in de Napoleontische tijd). De turfwinning in de Kop van Overijssel was al geruime tijd over zijn hoogtepunt heen. Veel bewoners (veenarbeiders, turfmakers en hun gezinnen) uit deze streek trokken naar de veengebieden van zuid- en midden-Friesland, waaronder zeer veel leden van onze familie.

Na de nodige aanmaningen om alsnog te betalen, verschijnt dan op 18 december 1795 de pander op de stoep om een inventaris op te stellen van de bezittingen van Wijcher. Ook deze inventarislijst is bewaard gebleven en gunt ons na 200 jaar een inkijkje in een vervenershuisje in Muggenbeet. Wat zag de pander? Niet heel veel, dat is meteen duidelijk.

Laten we de meest opvallende zaken eens nader onderzoeken.

Dit soort huisjes bestond uit een enkel vertrek, met daarin een bedstede voor de ouders, en wiegetjes e.d. voor de allerkleinsten. De grotere kinderen sliepen op de zolderverdieping. In het midden van het vertrek stond de tafel met stoelen, alle huisraad hing aan de wand, en behalve de vuurplaats stond er vaak een kast met nog meer huisraad langs een van de wanden.

Rondgang

In gedachten kunnen we met de pander meegaan, als hij het vertrek rondkijkt.

We zien een rek aan de wand met 30 grote en kleine schoteltjes, een klok ("klook") en twee schilderijen. Ook hangen er twee rekken met lepels ("leebels"). Opvallend is het grote aantal schotels ("schotelties"), kommetjes ("kommijgies") en diverse glazen, ook voor bier en jenever, maar bijvoorbeeld niet voor wijn. De pander is duidelijk een man uit de streek. Hij noemt de huishoudelijke voorwerpen zoals hij dat in het Overijsselse dialect gewend is.

Ook staat er een lantaarn ("lanteren") in de kamer, en hangt er ergens een pistool ("pastool").

In de kamer staat ook nog een glazen kast, waarvan de inhoud apart wordt opgesomd. Naast opnieuw veel kopjes en schoteltjes vinden we hierin "15 soldaaten, 1 kanon". Dit zijn natuurlijk tinnen soldaatjes en die staan hier voor de 'show'. Ook ligt hierin een horloge ("orloose").

Opvallend: er wordt geen enkel luxe artikel genoemd, of het zouden de porceleinen schotels en kopjes, de tinnen schotels en het koperen komfoor moeten zijn. Aardig dat er gerept wordt van "26 pasteleinen schootelties en 24 pastelejnen koppies". Blijkbaar zijn er 2 kopjes gebroken?

Nadat we als laatste de bedstee hebben gehad, staan we plotseling buiten. Daar ziet de pander een zwartbonte koe, en tegen de oever ligt een punter met een zeil. Van de melk van de koe wordt blijkbaar in huis boter gemaakt ("1 pols in de karne"), op de manier zoals dat eeuwenlang gebruikelijk was. Op het erf bevinden zich nog wat spulletjes, waaronder een oude rommelkast, ongeveer 1500 turven en een baal hooi. Met dat laatste zal de koe de winter moeten zien door te komen?

Al met al gaat het hier om een huis met schuur en een varkenshok, op eigen grond en een aanlegplaats voor de punter ("het huijs en schueere en een vaerkenshok met des zelfs grondt en worft").

Wat ook opvalt is datgene wat níet genoemd wordt. Kleren behoorden blijkbaar niet tot de roerende goederen. Daar is wel wat voor te zeggen. Verder heeft

Wijcher bijvoorbeeld geen gereedschap zoals een hamer en een zaag. Ook ontbreekt het aan zilveren of gouden voorwerpen, zoals sieraden en dergelijke.

Dit is wat er aan spulletjes in het huis aangetroffen werd door de pander; het huis met de hele inventaris is in de weken daarna in een executieverkoop van eigenaar gewisseld. Wijcher en zijn gezin stonden op straat en ze zullen vast door naaste familie opgevangen zijn.

Dankzij de genealogie kunnen we nog wel iets zeggen hoe het verder met dit gezin is gegaan.

Wijcher en zijn jonge vrouw Lammigje kregen samen nog vier kinderen, waarvan Geert (uit 1803) commies bij de rijksbelastingen geworden is. De overige zonen, die de vernedering van de openbare verkoop bewust hebben meegemaakt, zijn alle vier in de turfmakerij werkzaam gebleven. Ze zijn alle vier naar de veengebieden in Zuid-Friesland getrokken en vooral Joost en Dirk brachten het daar tot grote rijkdom als veenbaas.

Van de meisjes uit de beide gezinnen hebben we geen verdere informatie.

◆ WIJCHER REINS RUIJTER VERKOOPT RIBBEN

Op 26 augustus 1787 maakt de schout van Steenwijk, Steenwijkerwold en Scheerwolde een verkoopakte op, waarin de koper Hendrik Wichers verklaart dat hij acht dagmaten ribben heeft gekocht van **Wijcher Reins Ruijter** voor een bedrag van 105 goudgulden.

Deze Wijcher Reins Ruijter is mijn directe voorvader; hij was het die rond 1800 vanuit Wetering naar Tjalleberd in Friesland vertrok. En hij was bepaald niet de enige die vanuit de Kop van Overijssel de oversteek over de Linde maakte. In Friesland werd deze instroom van verveners 'de invasie van de Gietersen' genoemd. Het waren er zoveel dat in veel Friese dorpjes niet langer Fries, maar het Overijsselse dialect gesproken werd. Ook in Tjalleberd werd voortaan (tot zeker halverwege de vorige eeuw) vooral "Tsjalberters" of "Gietersk" gesproken.

Terug naar de akte van 1787

Acht dagmaten land komt overeen met zeker 4 hectare. Dat is een redelijk groot stuk land, maar was het wel land? Ribben zijn de overblijvende stroken land in een verveend perceel. Dat mocht volgens reglementen namelijk 'maar' voor de helft uitgeveend

worden; het risico was levensgroot dat door golfafslag grote watervlaktes gevormd zouden worden (zoals gebeurd was bij de Beulakerwiede, waar zelfs het dorp Beulake in verdwenen was). Met ribben of ribbenland wordt in dit verband het voor de helft verveende land bedoeld.

Dit uitgeveende land was niet veel meer waard, je kon er niet veel mee. Dat Wijcher hier nog 105 goudgulden voor boerde zal hem tevreden gesteld hebben. Goudgulden waren iets meer waard dan de gebruikelijke caroli gulden. Er gingen namelijk 28 stuivers in, in plaats van 20, en we hebben het dus over bijna 150 gulden.

Misschien hoopte de koper Hendrik Wichers nog op een versoepeling van de regels. Want het veen was in deze omgeving aan het opraken. Het zou anders lopen. De vervening liep hier af, en het overgrote deel van de veenarbeiders vertrok naar Friesland. Degene die achterbleven wachtte een armoedig bestaan.

◆ RUITERVLAG

WIE is er nou niet trots op ons familiewapen?

En wat is er leuker dan een vlag met ons familiewapen bij gelegenheid uit te hangen (of kado te geven)?

STICHTING RUITERSPOREN heeft nog enkele vlaggen beschikbaar, dit zijn de laatste exemplaren.

De vlag meet 100x150 cm en is bij **DVC** geproduceerd.

DE RUITERVLAG kost inclusief verzending € 30,-

De Stichting maakt geen enkele winst op de vlaggen omdat we de prijs zo laag mogelijk willen houden en we graag zien dat er op heel veel plekken een Ruitervlag wappert!

◆ DONATIES

Bijna elk jaar in december vraag ik aandacht voor het feit dat de Stichting Ruitersporen geen donateurs meer heeft, maar alleen nog leden. De inkomsten van donateurs zijn daarmee ook weggefallen, maar de Stichting heeft wel haar vaste uitgaven gehouden, zoals de kosten voor de website.

Het voortdurend hoger worden van die zgn. hostingkosten heeft me er toe gebracht om verder alle abonnementen op te zeggen, zodat de Stichting zo lang mogelijk met het beschikbare geld kan doorgaan met het 'in de lucht houden' van de website.

Het is daarom dat ik je vraag of je een vrijblijvende kleine donatie aan de Stichting wilt doen. Je steunt met jouw donatie het werk van de Stichting en helpt zo mee om het familieerfgoed van de familie (De) Ruiter te behouden voor het nageslacht.

Hartelijk dank aan diegenen die in de loop van dit jaar al een donatie hebben gedaan! Voor hen is deze oproep dan ook zeker niet bedoeld.

Elke donatie is welkom op:

NL23 INGB 0670 5369 38

Ten name van **J A Ruiter**
Vermeld a.u.b. "**Donatie Ruitersporen**"

Bij voorbaat hartelijk dank!

